MOSTRA CULTURAL

Ciutats del Gessamí

A l'entorn de la història i dels gessamins

Mohamad Bitari

Il·lustració de Carole Hénaff

Traducció de Margarida Castells Criballés

Tot té una història. «Història», un concepte molt ampli, en efecte, un terme capaç de carregar totes les contradiccions, evidents o implícites, que els seus sentits transmeten. La història té el poder de fabricar-ho tot, no té un principi com qualsevol altre ni un final precís. Tota història és part d'una història més gran, cadascuna és part d'una altra que, per si mateixa, esdevé una sèrie interminable de successos; per tant, el relat és un ésser viu: la nostra imatge reflectida al mirall. Així mateix, cada paraula té la seva història —tot i que no la prenguem en consideració ni identifiquem el mot amb una història—, ja que les paraules viuen, moren i tenen el poder de renéixer en el cos d'un altre significat. El més bonic d'una història és que a vegades som capaços d'explicar-la, de reproduir-la exactament fil per randa, i a vegades en som del tot incapaços, com si en cada aproximació atorguéssim als personatges la llibertat d'explorar el recorregut i els límits del relat.

Una història, d'altra banda, l'hem de narrar seguint un ordre i podem continuar desenvolupant-la, però l'important no és només el desenvolupament que en fem, sinó reflexionar alhora sobre la manera com la transmetem, utilitzar un mètode narratiu determinat com a recurs poètic. Seguim el fil d'una narració, no només la manllevem a la realitat, sinó que traiem els seus protagonistes de l'infern de la realitat i transportem el relat al món de la imaginació i del fluix narratiu per a salvar-lo d'aquell infern. De fet, construïm la successió d'esdeveniments fusionant la realitat amb la invenció del succés

dramàtic, i això ens situa a l'origen de la comèdia de la vida: als plecs de l'ànima del poeta, la realitat és força més paorosa que la ficció; per això el poeta es refugia en la solitud, intenta mantenir l'infant que serva entre espatlla i espatlla, fuig del «no amor», l'odi que s'encomana i penetra fins al moll dels cors. L'escriptura és un intent de salvar, en primer lloc, la nostra humanitat, feta malbé en les fronteres entre estats, en les sales dels aeroports i en divisions irracionals. L'escriptura és un intent de salvar un esperit en extinció, l'esperit col·lectiu que ens recorda que no som res més que un peó minúscul en la història d'aquest món, i que la història de la humanitat és molt recent en el temps, cosa de pocs segons dins la història de l'univers. Tot i això, a mi personalment, les històries m'han desvetllat sovint i m'han enterrat a les seves profunditats, així com m'han desenganyat, tal vegada perquè les he enteses prou bé o, si més no, això és el que em penso.

Les històries s'expliquen tant si el temps amb el que s'associen, en el qual s'ha iniciat el seu cicle vital, s'ha acabat com si no s'ha acabat. La història no s'acabarà. Mort i vida es fusionen totalment en l'àmbit de les històries perquè nosaltres, els humans, hi cerquem resposta a una pregunta: «Qui som?», la mateixa qüestió que ens plantegem en endinsar-nos en qualsevol camp d'investigació.

Mentre llegeixo, tan solt i confiat, caic lentament al fons d'una ferida que, com qualsevol altra, té la seva història. Voldria retallar-ne un tros, tal vegada per a apedaçar un relat dispers, per a deixar el meu silenci en la narració d'una història qualsevol.

La ferida de les Ciutats del Gessamí

Llavors va venir l'abella, la que saltironejava de flor en flor, il·lusionada, enlluernada amb els colors. Tot just s'havia posat sobre una flor quan va voleiar, se'm va acostar i em va xiuxiuejar a cau d'orella: «Mai ningú no ha arribat al cor de la Ciutat dels Gessamins». El vent la va cridar i se'n va anar rabent. No es va esperar a sentir el que deia la veu que, a dins meu, va ressonar fins a desaparèixer: «I tu que saps, abelleta, si hi he arribat o no? Arribar a un altre punt, a l'altre extrem, sempre és difícil, oi que sí? Tu mateixa ets la qui en dona raó cada cop que saltes».

Una vegada, tanmateix, la Ciutat del Gessamins va tornar del seu pelegrinatge de de món en món. Ens vam trobar per casualitat, o potser no, qui sap. Em va dir: «Nosaltres, tu i jo, som els qui volem anar-nos-en, tot sols, sense fer mal a ningú, així com així». Em vaig quedar pensant: «És possible que aquella abella tingués raó?». Crec, o potser alguna vegada vaig creure que hi havia arribat. I encara més: en algun moment vaig pensar, vaig estar segur que hi havia arribat, fins i tot massa d'hora, que havia vist la ferida oberta de la Ciutat dels Gessamins i ella no havia badat boca. Vaig veure la ferida, la vaig tocar i li vaig acaronar el cap. Estava segur que ella també havia arribat, encara que ningú més ho pogués assegurar. Vaig veure la ferida, la que que exhalava l'aroma de la Ciutat dels Gessamins. «Qui li ha fet, la ferida?», va preguntar la veu d'algú que volia desaparèixer enmig de tot aquell brogit. Vaig respondre: «Els qui l'han habitada i no l'han coneguda, els qui no senten res més que la sang que raja de la Ciutat dels Gessamins». I no només vaig veure la ferida, vaig veure com li havien feta i vaig veure els qui li havien feta. Vaig veure

aquella immensa desolació d'ullals acerats que es clavaven als resquills de la seva esperança, una desolació d'olor només semblant a la flaire que atreu les hienes que surten de nit en cerca d'una presa. No m'agraden les hienes. Quan era petit vaig veure una hiena menjant-se un gos, el gos al que havia anomenat «Bobi». Bobi, el manyac, no va tenir bona sort: va morir devorat. La història em recorda manta vegades la d'aquell nen petit, venedor de bales perdudes, el que va morir apunyalat amb un ganivet.

La Ciutat dels Gessamins i jo, a les esplugues dels cireres, compartim l'alegria de la primavera. Sóc fruit de la ciutat. D'ella vaig néixer, i d'ella reneixo a cada instant. Li vaig fer senyals expressius de comiat en sortir, pensant que no tornaria a veure-la mai més, però l'he vista, i perquè l'he vista vull fer-vos avinent la seva ferida i explicar-vos coses de la ciutat. Vull dir-vos, a tots vosaltres, en absència o en presència, als que esteu a fora i als que esteu a dins, que cadascú i cadascuna de vosaltres sou la Ciutat dels Gessamins. Vull dir-vos que la meva Ciutat dels Gessamins és innocent d'aquesta sang, que és la puresa eterna en l'essència de l'ésser humà, que s'enfronta coratjosa a aquesta cobdícia tan arrelada. Ella és el somni del passat, el somni del present i el somni del futur. En ella conflueixen totes les paradoxes i tota la bellesa d'un poema.

Una vegada, un dia que ens vam trobar d'amagat de les mirades d'aquest món, vaig cridar. Em va dir: «Ho saps, oi, que no viuré gaire més?». No era una pregunta, era una asseveració. Mentre ella em treia la pols d'aquest món de les galtes, li vaig dir: "Anar-nos-en, viatjar és l'única realitat; però tu des d'ara ets eterna, eterna en la història".

Estimada Ciutat dels Gessamins: sóc qui espera desaparèixer sobre les runes d'aquesta destrucció tan terrible, la destrucció dels humans, la que infligeix un dolor tan profund, allà on els plors vessen rius i torrentades devastadores que s'enduen el gust de les nits i l'olor dels llibres amuntegats en el buit, el buit que la llengua va parir tot expressant la nostra història.

La Ciutat dels Gessamins ve i se'n va, com els amants.

Així, de sobte, com els amants venen i se'n van.

*Descarrega la versió original d'aquest text (àrab)*Baixa

Mostra literària

Una revolució contra les parets de la meva boca

Asmaa Azaizeh

El be i la balena

Ahmed Ghazali

Mohamad Bitari

Mohamad Bitari és poeta, traductor, escriptor i periodista palestí-sirià. Va néixer l'any 1990 al camp de refugiats palestins de Yarmouk, a Síria. Va estudiar al Departament de Filologia Hispànica i Dramatúrgia de la Universitat de Damasc. L'any 2011, quan va començar la revolució a Síria, va documentar violacions dels drets humans als barris del sud de la capital siriana. Va escapar dels serveis d'intel·ligència cap a Beirut. L'any 2013, va arribar a Espanya i es va traslladar a Catalunya, on va estudiar Estudis Àrabs i Hebreus a la Universitat de Barcelona. Durant els darrers vuit anys, ha escrit a diversos diaris, revistes i llocs webs àrabs. És autor de nombrosos articles sobre la història de Catalunya i la seva especificitat cultural, i ha traduit grans poetes espanyols i catalans. Actualment, forma part del Consell d'Escriptors Perseguits del PEN català i treballa com a professor d'àrab i com a traductor de literatura catalana i literatura espanyola. El seu darrer llibre publicat és *Jo soc vosaltres: sis poetes de Síria* (2019).